

Honismereti munka a történelemtanításban

Az a korszerűsítési folyamat, mely az új tanterv fokozatos bevezetésével indult meg történelemtanításunkban, a szaktanárok többségét nehéz próba elé állítja. Az új módszertani ajánlások, a szaktudományi kiigazítások, az új eszközök ismerete és használata napjainkban még olyan mindennapi terhet jelent, amely megnehezíti a rálátást a tanítás – tanulási folyamat egészére. Bár jól tudjuk, hogy milyen úton kell haladnunk a történettől a történelemig, a célt is világosan látjuk – a sokoldalúan fejlett szocialista ember-típus formálása –, de ma még naivság lenne azt kutatnunk, hogy a korszerűsítési folyamat mely pontjáig jutottunk el. Sokkal inkább azt kell vizsgálnunk, hogy az oktató-nevelő munkában melyek azok a lehetőségek, amelyek elősegíthetik az új tanterv kulcsszavainak – történet, történelem, tanulói tevékenység – hatékony megvalósítását. Ilyen lehetőségnek ígérkezik történelemtanításunkban a honismereti, helytörténeti munka szélesítése, hasznosítása.

Megyenkben a honismereti munka szervezeti kereteit a HNF Szabolcs-Szatmár megyei honismereti bizottságai teremtik meg. Az iskolákban, művelődési intézményekben működő szakkörök és gyűjtőcsoportok eddigi munkája igen figyelemre méltó. Tájházak, emlékszobák, különböző tanulmányok jelzik, hogy Vörösmarty bölcs mondása megyénkben nyitott fülekre talált: „A múltat tiszteld a jelenben, s tartsd a jövőnek!”

A Megyei Levéltár és a Jósza András Múzeum az utóbbi években egyre nagyobb szerepet vállal a honismereti kutatások szakmai irányításában. A levéltár igazgatójának, dr. Gyarmathy Zsigmondnak munkái igen jó példaként szolgálnak a gyűjtők és kutatók számára.

Ugyanilyen ösztönző erőt, szakmai útmutatást jelentenek dr. Németh Péter fórumszereű beszélgetései, melyeknek a rádió ad nyilvánosságot. A jó példákat Lácza Magdolna Évfordulónaptárával lehetne folytatni és szerencsére a sor vége még nagyon messze van! Ez is bizonyítja azonban, hogy Szabolcs-Szatmár megye jogosan büszkélkedhet a múlt értékeinek megóvásával, mert már eddig is sokat tett annak érdekében!

Nagyon is természetes és időszerű lenne tehát, ha a lendületes gyűjtő- és kutatómunka, valamint annak eddigi eredménye az általános és a középiskolai történelemórákon élő erővel hatna! Ha beépülne a történelmi folyamatok nagyobb rendszerébe, ha az eddigieknél jobban megalapozná a hazaszeretetre való nevelést, ezzel is elősegítve a szocialista embertípus formálását!

A valóság azonban még nem ilyen biztató! Az adott lehetőségek hasznosítása és a jó példák követése még inkább kivétel, mint törvényszerű történelemtanításunkban. Ez az állítás akkor is igaz, ha tudjuk, hogy a gyűjtők és kutatók 90–95%-a pedagógus, történelem szakos tanár. Talán a tanterv „misztikuma” vagy a gyakorlati megvalósítás kitaposatlan útja, esetleg a kutatási eredmények ismeretének hiánya gátolja azt, hogy a történelemórák hasznosító és további kutatásokra ösztönző ereje érezhető legyen!? Úgy véljük, hogy a maga módján mindhárom tényező hat.

Feloldásuk pedig időszerű, hiszen az új tanterv belátható időn belül a honismeret fakultatív tanítását tervezi és erre a 7., 8. osztályokban évi 64 órát szán! Szinte elkerülhetetlen tehát, hogy történelem szakos kollégáink ne foglalkozzanak a jelenleginél sokkal behatóbban lakóhelyük, kisebb-nagyobb tájegységük, megyéjük múltjával.

Az ideális persze az lenne, ha a honismeret tanításának gyakorlati megvalósításáig a történelem szakos nevelők kisebb-nagyobb munkaközössége a tartalmi munkát már elvégezné. A levéltár, a múzeumok és a kutató szenvedélyű kollégák segítségével, szakmai útmutatásával többé-kevésbé kész, további munkálásra alkalmas anyagot állítana össze a településekről, kisebb tájegységekről. Mindennek csupán keretel adna majd a honismeret fakultatív tanításának bevezetése.